

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

v edinih je mese.

EDINOST izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludna. Cena za vsako leto priloga 7 zl. za polu leta 3 gl. 50 kr., četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in vtiskanih v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajkoviču po 4 kr. — Naročniki, redakcija in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, nova tiskarna.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v via Torrente. Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Naš notranji položaj.

Važna dela čakajo državni zbor, ki se je stoprv te dni sešel. Pred vsem pojde zato, da se sprejme postava o zavarovanju delalcev proti neizgovodam. Ta postava je velike važnosti, ker kaže, da je postal tudi delalski stav enkrat deležen posebne skrbi države. Ali pri tej postavi sami ne more ostati; temveč hode treba, da naša država misli še na druge za leve delalskega stanu. Po vsej Evropi gre denes glas, da je potreben tudi četrti ali delalski stan svojega zastopa v parlamentih.

Kder velja občno volilno pravo brez posebnega cenzusa, tega skoro ni treba; ali v parlamentih, v katerih so zastopani posebni stanovi, se potreba skoro sama po sebi kaže, da ima tudi delalski stan vsaj primeroma majhno število svojih zastopnikov v parlamentu. Ustavnost in parlamentarizem je nastopek večje inteligencije in doletnosti ljudstev; to ljudstvo obstoji iz raznih stanov, ki vsi morajo sodelovati v dobrobitje države; kakor drugi stanovi pa mora dandanes tudi delalec hitro napredovati, in vidi se, da tudi napreduje. Uprav glede na ta napredek postajajo interesi četrttega stanu vsak dan večji in nujnejši, to pa terja samo ob sebi, da je tudi delalec specialno zastopan tam, kder se delajo zakoni. Na Ogrskem, kder je napredek na nižji stopinji, nego pa v naši polovici države, začela se je uže mogočna agitacija za to, da bode tudi delalski stan zastopan v parlamentu; ako pa se onkraj Litave pojavljajo take potrebe, naravno je, da se tudi v naši državni polovici bode moralo misliti na kak primeren zastop zadnjega stanu,

in v tem bi se tudi najbrže zajezila kaka nenaravna in nevarna gibanja delalcev, katerim je treba na vsak način poprej v zobe pogledati, nego se začnejo razvijati. To je državniško.

Lepo je, da se parlamenti sami trudijo v rešenju važnega delalskega prašanja; toda še lepše bi bilo, ko bi se delalcem samim dala tudi prilika, da se izjavijo o lastnih težnjah in potrebah. Zarad tega menimo, da je potrebno, da je tudi zadnji stan vsaj borno zastopan v skupnem parlamentu. Previdenje delalcev v slučaju nesreče bode torej važna zadača našega parlamenta v tem zasedanju.

Ali še važnejša zadača parlamenta bode obnovenje nagodbe z Ogersko. Ko se je pred 10 leti v drž. zboru obravnavala enaka zadeva, takrat so Ogrji tadašnjeje ustavovernej večini nebratsko stavili svoje pogoje in ta večina, ki se je tistikrat uže čutila na jako slabih nogah, mirno je prijelja pogoje Ogrov, akopram bi bila kaj rada oponirala in marsikako naredbo prenaradila. — Gotovo je tudi, da je nagodba od leta 1867 Madjarom jako ugodna in preugodna, in da ne bi bilo v naši državni polovici narodnih bojov, težko bi šlo tako gladko s terjatvam Ogrov. Ali političen položaj v naši državi je uže tak, da je treba priznati Ogrom, kar oni brezobzirno na drugo polovico države zase uvidevajo za najbolj koristno.

Prašanje je torej, kako se bo letos rešilo to obnovenje dualistične sisteme. — Ako se ne motimo, imati tudi ta pot vladi, naša in ogrska, vajte popolnoma v rokah.

V ministerijalnih krogih je stvar dognana; na parlamentarne kroge pa dojde zdaj pritisk iz visočine. — Ni

brez pomena prebližanje neke frakcije avstrijsko-nemškega kluba k vladi. — Nemci sami so se tega strategičnega ovinka poslužili v očitvidni namen, da ne bi Slovani za svoje pritrdjevanje k dualistični nagodbi tirjali kake visoke cene in tudi v kup ne dobili kake koncesije. — Ministerstvu pa je ta strategični obrat prav dobro prišel in brž ko ne ga je vlada sama tudi pospeševala.

Čehi so uže davno dali razumeti, da bodo stavili pri tej priliki nekatere popolnoma opravičene terjatve, ali oficijozni listi so jim uže jasno dali razumeti, da ne pojde. Pomenljiv je v tem obziru govor, katerega je te dni govoril dr. Rieger v Pragi, v nekem shodu volilcev, kateri shod, tako se vsaj vidi, je bil sklican v namen, da ima dr. Rieger priliko govoriti toliko českomu narodu, kakor tudi vladnim krogom, o politiki českih poslancev v drž. zboru. — Mož je tako zmerno in spravedljivo govoril, da spravedljivejši ni mogel; priznal je celo prednost nemškemu jeziku; toda ob enem izrekel, da se ta jezik nikoli ustavno ne prizna kot državni jezik; ob enem pa je odgovarjal tistim glasom, ki so zanikavali vsako koncesijo českomu kraljestvu glede tega, da bi narodna banka ustanovila v Pragi posebni oddelek s primerno dotacijo in da bi se na hankovcih tiskala vrednost v raznih jezikih avstrijskih narodov.

Rieger je jako grajal ne le iz narodnega, temuč tudi iz gospodarskega stališča postopanje narodne banke, češ, najsolidnejšej trgovini in obrtniji v Avstriji odteguje sredstva za razvoj, akoprem je banka imela na českom dosedaj najmanj zgub in kar se tiče bankovcev, izrekel je, da je

še Kossuth na svojih bankovcih spoštoval enakopravnost jezikov.

Pri tej priliki pa je Rieger tudi naglašal, kako težavno je za Slovane sploh in Čeha posebe, kaj doseči v drž. zboru, ker morajo mnogo žrtovati zvezi s konzervativnimi Nemci, ali da pri vsem tem se Čehi radi zatajujejo do skrajne meje, ker njim gre le za obstanek Avstrije, s katero se Čehi popolnoma identifikujejo. Ves ta govor se more smatrati kakor naznanilo o postopanju Čehov v zadevi dualistične nagodbe, in videti je uže iz tega govora, da se bodo Čehi po robu postavljali posebno glede banknega prašanja; ali da pri vsem tem ne pojdejo do skrajne meje in da bodo kolikor le mogoče žrtovali avstrijskeje ideji.

Vidi se, da so Čehi to stvar prijeli od prave strani in nekoliko utegnejo vsejedno doseči, saj je bankino prašanje čisto gospodarska stvar, katerej se ne more ustavljati tudi noben pošten Nemec. Debata v tej zadevi v drž. zboru obeča torej jako zanimivih in podučljivih momentov in je celo mogoče, da boste morali obe vladi, naša in ogrska, v bankinej točki nekoliko popustiti, ker na vse zadnje je korist vseh dežel, da se narodna banka uredi na podlagi enakopravnosti raznih središč, kar pride na korist tudi Nemcem.

(Konec prih.)

Govor.

O pravosodnih razmerah v mejni grofiji istrski govoril je poslanec dr. Vitez v državnem zboru dne 13. aprila 1886. tako le:

Visoka zbornica! Če tudi se je včeraj iz več ust izrekla želja, da bi končno

PODLISTEK.

Pogled na zvezdno nebo.

Predavanje g. Šolsk. insp. Sinkoviča v delal. podp. društvu.

(Dalje. Glej št. 33.)

Kamor koli se obrne človeško oko po nebu, nikjer ni nič stalnega, vse se premiče in teka. Zvezde nepremične ali stalne so prav tako malo nepremične kot premične. Cele sestave se premikajo okoli drugih sestav, samo da ne potrebujejo eno, ali 100, ali 1000 let, da se enkrat okrog njih zasučijo, ampak več milijonov let. Vendar pa prosto oko tega premikanja ne vidi, in tudi skoz daljnogled se premikanje ne zapazi tako hitro, ampak je k temu treba več časa. Zvezde, katere dandanes vidimo, ne vidimo na istem mestu, na katerem so, ampak na istem, kjer so bile pred 10, 100, ali 1000 leti. Mi vidimo na nebu samo minolost. Kako zvezde danes na nebu stoji in kako one svetijo, videli bodo še le naši potomci, ko mine 10, 100 ali 1000 in več let. Mogoče je, da je že katera zvezda pred 1000 leti zgubila svojo svetlobo, t. j. da je ugasnila, a njeno poprejšno svetlobo še vendar vedno vidimo.

V vesmiru je za nas najvažnejše solnce. Ono nam je tako blizo, da ga moremo od vseh nepremičnih najboljše proučavati. Solnce daje naši zemlji toplino in proizvaja, da morejo živali živeti in rastline rasti. Solnce nam napravlja dan in noč, leto in zimo, vzdiguje vodo v oblake itd. Ako bi solnce otemnelo, takoj bi zginile

z naše zemlje vse živali in rastline, zemlja bi postala mrtva gruda obdana z ledom, na kateri bi se nič več gibati ne moglo.

Rakel sem, da je solnce 153 milijonov kilometrov oddaljeno od naše zemlje. Zaradi te velikanske oddaljenosti zdi se nam ono tako majhno. Kakor vse zvezde, tako je tudi solnce okrogla obla. Solnce meri od površja do njegovega središča 173.000 ali nad 1 milijon kilometrov, a vsa solnčna krogla je tolika, da bi moralo 1.280.000 takih teles, kakor je naša zemlja, stopiti v eno telo, da bi dobili kroglo toliko, kakor je naše solnce. Da si predložite to ogromnost, mislite si solnce popolnoma otlo in v njegovem središču zemljo z mesecem v pravi mu oddaljenosti, pa bi še bilo od meseca do površja solnca tako daleč kakor do zemlje. Pa vendar ni solnce največje telo v vesmiru. Zvezda Vega je dvamijonkrat večja od solnca. To je tako ogromna velikost, da si o njej niti sanjati ne moremo.

Da so telesa teška, to stori privlačnost zemlje. Kos mesa, na tehničco ali vago položen, potegne vago navzdol, ker zemlja meso kakor vsako drugo telo k sebi privlači, in to tem bolj, čim večje je telo. All privlačnost solnca je 27krat večja od naše zemlje. Človek, ki tehtja tukaj na zemlji 70 do 80 kilogramov, tehtal bi na solncu 2000 kilogramov ali 40 starih centov.

Kakor vsa nebeška telesa, premiče se tudi solnce s vsemi svojimi planeti po vesmirem prostoru in preteče v enem letu 50 milijonov milj. Ono se premika na nasprotno stran neba od gostosevcev. Solnce je danes v sredini rimske ceste, a dokler bi prišlo na kraj te ceste, potrebovalo

bi 300 milijonov let. Ali solnce ima še eno gibanje, kakor tudi naša zemlja. Ono se vrti ali suče tu in okoli svoje osi, in zato potrebuje 25 dni 5 ur in 38 minut, dočim se naša zemlja v 24 urah okoli svoje osi enkrat zasukne.

Vse solnce je popolnoma goreča krogla, katere toplota meri do 200.000 stopinj ali gradov. Iz solnca sije toplota na vse strani neba z jednako silo in od te toplote pride na zemljo samo 2.300.000.000 del. Ako bi solnčna krogla bila iz najboljšeega oglja, ki bi na enkrat gorelo, dala bi ta krogla še le v 4600 letih toliko toplote, kolikor jo daje solnce sedaj v eni minuti. Solnce daje v eni sami sekundi 8krat toliko toplote od sebe, kolikor bi jo dobili, da bi vse oglje in premog, kar ga je na zemlji naenkrat sežgali. In vsa ta toplina se razvija z goščevanjem solnčne tvarine! Dokler se solnce tako zgosti, da bo le tako gosto in trdno, kakor naša zemlja, razvije še toliko toplote, kolikor je ono v 17 milijonov letih zgubi.

Častita gospo! Ne smete misliti, da so to samo hipoteze. Ne, to je zakon, kateri spada med najnoveje in najlepše iznajdbe v prirodoslovju.

Nekateri stari narodi so molili solnce kakor boga, in med vsemi krivimi verskimi nauki, pravi jezuit Secchi, bil je to najmanjši greh, katerega bi se moral človek sramovati. Poganski narodi si niso mogli najti bolj dovršene podobe božanstva, a krščanski svet more v solncu gl-dati najlepše sredstvo, s kojim Vsemogočni podeljuje zemlji in človečanstvu blagodare vesoljnega reda.

Vse življenje, vse gibanje ima svoj začetek v solncu. Rastlina, žival, človek

ne bi brez solčne toplote obstati mogli. Kedo goni mlinsko kolo? Solnce ga goni. Solnčna toplota greje morje, greje jezera ter spreminja vodo v sopro, te pa vzdigne visoko v zrak, kjer se spremene v oblake. Iz oblakov pada dež, voda teče prek kršja in kamenja, katerega drobi, znaša pesek, ruje zemljo, nosi ladje in goni mlino. Voda teži, da pride na najnižje mesto — v morje, od koder jo je solnčna toplota odtrgala in v oblake vzdignila.

Kaj goni parne stroje? Solnce. Pri stroji gori oglje ali premog, ki spreminja vodo v paro, a ta goni stroj. Ali od kod nam oglje in premog? Rastline ga napravljajo. Solnčna svetloba in toplota ozelenjuje rastlino, pomaga ji napravljati hrano in zidati svoje telo. Sila solčne svetlobe in toplote se je v rastlini skrila in utajila, ter se spremenila v kemično silo. Kadar se rastlina sežge, oprosti se zopet ona solnčna svetloba in toplota. V rastlini je solnčna svetloba in toplota samo shranjena. Rastline so torej prave shrambe solčne toplote.

Ako tako premišljujemo vse gibanje in vse življenje na naši zemlji, povsod pridemo do istega zaključka. Povsod moramo priznati, da je solnčna toplota vir vsega gibanja in življenja na zemlji. Brez nje bi nam bila zemlja mrtvo telo, a mi ljudje nismo nič drugega nego otroci solnca.

Ali solnce ne vzdržuje samo življenja na zemlji, nego giblje ono tudi zemljo in vse svoje planete. V njem imajo zemlja in vsi drugi planeti svoj začetek. Solnce namreč ni osamljena zvezda, ki plava v vesmirem prostoru, ampak ima poleg sebe celo vrsto spremljevalcev. Te sprem-

vender že opustili pravljanje o narodnostnem vprašanju ter bi se rajši pečali z imenitnejšimi zadevami, mi ni mogoče tej želji ustreči, kajti narodnostno vprašanje je za nas življensko vprašanje. Tako žalostnih razmer, kakršne so v moji ožji domovini isterski, mislim, nimajo nikjer razen morda na Korškem.

Sklenil s-m bil že poprej pri nastavku »politična uprava« besedico spregovoriti, da vam v pravi luči pokažem žalostne naše razmere, posebno glase jezika. Toda, če prav sem bil drugi na vrsti med govorniki, ki so se vpisali za, vender nisem k besedi prišel. Vite torej, gospoda moja na levi, da se ni edino le vam pritoževati, da se vam ne dovoljuje beseda; naša usoda je prav taka. Toda kaj hočemo? Druzega ne kaže, nego podati se. Omenjal bom torej po večem samo razmere v upravi pravosodnih, kakeršna je pri nas. Rad bi bil spregovoril tudi nekaj besedi glede obrambe, s katero se je tržaški poslanec gospod Burgstaller v seji dne 3. t. m. nasproti mojim razpravam razkorakal. Ker pa omenjenega gospoda še ni tukaj, tega ne morem storiti, da se mi ne bo očitalo, da ga zavratno napadam.

Glede rabe slovanščine pri sodnijah po Istri pač nismo niti za las na boljšem nego pri političnih naših uradnih. Pred vsem nemamo uradnikov, ki bi bili zadosti zmožni tega deželnega jezika. Da me bodete boljše umeli, naj vam mimogrede omenim, da pri c. kr. okrožni sodnji Rovinjski ni skoro nobenega uradnika, ki bi bil zadosti zmožen hrvaščine v pismu in v besedi, ktera se vendar v okrožni omenjene sodnije povsod govori. Rekel sem: »skoro nobenega uradnika ni«, kajti v najugodnejšem slučaju imamo morda dva ali tri take uradnike ondi, toda kaj je to v primeri z dejansko potrebo? Skoro prav tako je pri okrajnih sodnijah v Buzetu, Matavunu, v Bujah, Poreču, Pulji in v Malem Lošinj. In taki uradniki naj potem ljudj sodijo, ki ne govorijo drugega, nego laščino. Pač se bodete čudom čudili, gospoda moja, kako je to mogoče, da bi sodnik koga zaslišal, obsodil, da celo na smrt obsodil, ne da bi zatoženec sodnika, sodnik pa zatoženca razumel.

Saj imate, ugovarjalo se mi boče morda, za to vender prisežene tolmače. Gospoda moja, še celo teh ni! Da je v našem stoletju kaj takega mogoče, to je v resnici obžalovanja vredno. Kolikor je meni znano, imamo v celem Istri le jednega zaprisežnega tolmača za hrvaščino in ta je pri c. kr. okrožni sodnji v Rovinju. In kakšen mož je ta? Bivši sodar (čujte, čujtel na desni). Lahko vam je torej, gospoda moja, misliti si, kako zveden mora biti ta mož v jezicah. (Čujtel na desni.) Sicer se pa za ta posel jemlje ljudje, kakeršni so ravno pri rokah. Lahko vam tudi še poleg drugega omenim, da se celo ženske za tolmače rabijo. (Čujte, čujtel na desni.) Žena sodnega sluge pri neke c. kr. okrajni sodnji je že večkrat nastopila za tolmača. Kakšne so potem razsode, pokaže vam sledeči izgle.

Dne 17. septembra 1885. obsojen je bil kmet zaradi razžaljenja časti po paragrafu 491 državnega kazenskega zakonika na več dni v zapor. Rekel je bil namreč drugemu kmetu: »Imaš oči kao (kakor) risa, s čemer ga je izpostavil javnemu zasramovanju. Te besede se v obsojbi niso navele v jeziku, v katerem so bile izgovorjene, namreč v hrvaščini, temveč bila je ondi omenjena le jedna sama besedica risa, in še ta napačno pisana, namreč

»rize« mesto »risa«. V laščini se je to glasilo: »Tu hai gli occhi come il diavolo« (imaš oči kakor hudič). »Risa« pa ne pomenja »hudiča«, temveč »risa«.

Kmet je bil torej obsojen zaradi besede, ktere niti izgovoril ni! (Čujtel na desni.) Če komu rečemo: ti imaš oči kakor ris, ga s tem nikakor ne razžalimo, temveč se mu še le prikupimo, kajti ris ima jako dobre oči, ona razsodba opirala se je torej na čisto napačno prestavo ravno tiste besede, ktera bi bila morala biti glavni temelj celi razsodbi. Jaz mislim, da bi se bil moral v tem slučaju sodnik pač s pomočjo kakega slovarja prepričati, predno je pravdo razsodil, kajr bi bil takoj zvedel, da »risa« ne pomenja »hudiča«, pač pa »risa«.

Nahajajo se pa tudi slučaj, da sodniški uradniki jezik razumejo, pa se ga iz golega sovraštva nočejo posluževati. Tako n. pr. so pri okrajni sodnji v Voloski na čisto hrvaško pogodbo napisali laško legalizacijsko priznanje, če prav je bil dotični uradnik hrvaščine povsem zmožen (čujte, čujtel na desni), da, dotični je celo rojen Hrvat; no, odpadnikov imajo pri vsakem narodu in tudi pri nas nismo brez njih. Ta slučaj naznanil sem voditelju pravosodnega ministerstva, pa še ne vem, kaj in če se je kaj v tem ukrenilo.

Imamo postave in odloke, kteri nam dopuščajo rabo slovanskih deželnih jezikov, kako pa se te postave in odloki izvršujejo, razvideli ste iz izgle, ki sem vam jih navedel. Še jasneje razvidite pa to iz tega, kar še le pride.

Ministerski odlok z dne 15. marca 1862. izrečno naroča, da morajo tiste sodnije, po kterih Slovani stanujejo, slovske uloge brezpogojno sprejemati in kolikor se da tudi slovanski obravnavati. Če prav se je dalje laški pravdni red za civilne tožbe v tolko spremenil, da je strankam dovoljeno pri svojih govorih posluževati se ktere koli deželni jezikov, vender se v Istriji nikdar ne zgodi, da bi se hrvaške ali slovske uloge v kterem teh dveh jezikov reševale. Vsaj meni ni znan noben slučaj, v kterem bi se bilo to zgodilo. (Čujte, čujtel na desni.) Toda kaj hočete, saj se to niti ondi ne zgodi, kjer imajo za slovske reševanje ulog pripravljene študične tiskovine ter bi jih tako delo prav nikakega truda ne stalo. — Dalje je bilo v dekretu 15. marca 1862. v 5. odstavku vsem sodnijskim gosposkam primorskim dovoljeno, da si smejo za vsakojake objave, za oskrbništvne dekrete, za zapisnike storjenih obljub, za popise mrtvaščine, za razglase in za manjše odloke, ki si vedno enaki ostanejo, naročito slovskih tiskovin in na podlagi tistih slovsqim strankam slovske uloge slovanski reševati. Dekret s 27. januarja 1866. pa okrajnim sodnijam primorskim naravnost naroča na službeno korist in na korist prizadetih strank slovsčine se kolikor največ mogoče posluževati.

Upreti se moram toraj izjavam gospoda poročevalca, ki je v večerjšnji seji trdil, da se kaj takega ne godi, da bi se namreč slovske uloge ne rešavale slovanski. Meni pa nasprotno v celi Istri, kakor sem že rekel, niti eden slučaj ni znan, da bi se slovske uloge slovanski reševale. Pač pa se zgodi, da slovanski ulog niti sprejemati nočejo, češ, da so sodnijskemu redu nasprotno. (Čujtel na desni.) Usojam si v tem smislu navesti jako drastičen dogodek.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V seji poslanske zbornice 5. t. m. je vlada predložila pogodbeno predloge z Ogersko, skupni računski sklep za leto 1883 in zakonsko predlogo glede podaljšanja izvršitvene dobe hrpeljske železnice. Načelnik dr. Smolka se je gorko spominal umrlega poslanca Hoppen. Poročevalc pravosodnega odseka je na neko prašanje izjavil, da je poročilo o predlogah glede pr drugičbe eksekutivnega postopanja uže dovršeno. — Mej prošnjami je bila na dnevnem redu tudi prošnja, zastran omejitve dovolitev za ženitve. Unela se je o tej stvari daljša razprava. Poročevalc je predlagal, naj se prestopi na dnevni red ter naglašal, da ta zadeva spada v področje deželnih zborov. Oba ta predloga sta se sprejela v posebnem glasovanju. To ima to dobro, da deželni zbori zdaj vsaj vedo, da so oni edino opravičeni sklepati o tej jako važnej, pa tudi jako kočljivej stvari. — Včeraj je bila zopet seja, o tej za danes le toliko, da se je sprejela predloga, glede zidanja poslopja za pošto in brzovjav v Trstu.

Ogerska poslanska zbornica je 4. t. m. začela razpravljati zakon o črnej vojski. Minister za deželno brambo je predlogo prav živo priporočal ter dokazoval neob-

hodno potrebo črne vojske. Govorilo je potem več govornikov zanjo in proti njej, potem pa se je razprava odložila.

Vodja poštnih hranilnic Coch, katerega poštno-hranilnična uredba je napravila po pravici toliko osupnosti ter je največ kriva, da je odstopil minister Pino, prosil je za odstop iz službe, kar mu je cesar dovolil. Coch je bil tujec ter se naglo previsoko vspel, zato je padel on ter podrl še moža domačina, za katerega je škoda. Kedaj se vladajoči naši krogi prepričajo, da ni dobro jemati tujcev v državne službe? Saj imamo doma v izobilji sposobnih mož, kateri imajo srce za domovino, le iskati jih treba; v Avstriji, ki ima najbolj nadarjena ljudstva, pač bi žalostno bilo, ako bi v njej veljala prislovica: Nemo propheta in patria. Bismarck izganja vs, kar ni strogo nemškega, strogo pruskega, in pri nas imamo v državnih službah cela krdela pruskih podanikov, vešidel bahačev jako dvomljive sposobnosti, ki poleg vsega tega nemajo nikakega srca za Avstrijo.

Vnanje dežele.

Papež bo v prihodnjem konsistorji meseca junija imenoval enega rimskega prelata in pet vrhovnih škofov družih dežel kardinalom. 5. t. m. je sprejel pokneženega graškega škofa.

Novo italijansko poslansko zbornico 10. junija odpre kralj. Prorokuje se, da ustane uže v začetku v zbornici hud boj, boil si pri volitvi načelnitva, ali pa proračunskega odseka.

Grško pravljanje je dospelo vrhunec. Ne bo več dolgo, da se razvozlja, ali pa preseče. 6. t. m. so poslanci velevlasti izročili Delyannisu skupno voto, v kateri zahtevajo novih pojasnil. Delyannis je vladnega sklical ministerski svet in potem poslancem odgovoril, da mu je žal, da velevlastim niso zadostila pojasnila, katera je dal 29. aprila, sicer se pa zopet sklicuje na ona pojasnila. Delyannis se je tedaj zahtevam velevlasti zopet umaknol. — Gladstone pa je 6. t. m. v spodnji zbornici izjavil, da velevlasti, ake bode grški odgovor na današnje noto velevlastim neugoden, store korake, da se doseže veliki namen, kateri imajo pred očmi. — Sinoči je prišla ozbiljna vest, da so poslanci velevlasti in tudi turški poslanec Ateno zapustili. Mir mej Turčijo in Grško visi uže najako tankejši. Iz Larise se namreč 5. t. m. poročajo: Turki zbirajo vojsko na grške meji in iz Aten se javlja: General Sapunzakis meni, da Turki hočejo utariti čez grško mejo in zato je poslal vojsko iz Vola in Velestina proti Larisi. Posadka v Atenah pa je dobila ukaz, brez odloga in v naglih marših odrinoti v Tesalijo. Turška vojna ladija »Phaleron« je prišla pred Pirej in ima skoraj gotovo ukaz turškega poslanca vkrcati. To potrjuje tudi vest, da turški poslanec izroči ultimatum in da Turki hočejo prestopiti grško mejo.

V nemški poslanski zbornici se je 4. t. m. pričela jako važna razprava o cerkvenih predlogah. Poslanec Gneist je govoril zoper predlogo ter nasvetoval, naj se izroči kate-rej komisiji v pretres. Windhorst pa je izjavil, da središče predlogo sprejme ter jo z veseljem pozdravlja, ker je prepričano, da papež, vlada in Bismarck resnično žele mir. Poslanec J. J. J. se poteza v imenu Poljakov za to, naj se v predlogi navedene izjemne določke za Poznansko, Gnežno in Kulm izbrisejo. Poslanec Rauchhaupt je naznanil, da bodo vsi konservativci za predlogo glasovali, poslanec Cuny pa je rekel, da se vsi narodni liberalci predlogi upro. Bismarck je dejal: Papež je z dobrohotnostjo pokazal zaupanje katero mu popolnem vrača. Razmere, mej cerkvijo in državo se morajo naslanjati na nasprotno zaupanje, dobro voljo in trdne sklepe, da se ne vrno v poprejšnje boje. On mora predlogo priporočati z stalna blagosti in koristi države. On zdaj poskuša, po kraljevih mislih na razvalinah majnikovih zakonov postaviti svetišče miru, ako bo to brezuspešno, potem bodo mogli tisti, ki iščejo državne blagosti v daljšem boju, vsak dan staviti nove majnikove zakone, ki bodo, tako on upa, bolj politični in manj juridični, nego poprejšnji, ki niso posebno ugajali vladi. Bismarck tedaj priporoča, naj se zakoni sprejmo, kolikor mogoče soglasno, brez

dolge polemike in posvetovanja v komisiji. Potem se je razprava odložila.

V belgejski poslanski zbornici je 5. t. m. finančni minister napovedal predlogo o zajmu 43 milijonov za javna dela, da se preskrbi delo mnogobrojnim delavcem. Poslanec Frere je čestital vladi, da se je spomnila delavcev ter predlagal parlamentarno enketo za preiskavo stanja delavcev in obrtnikov; on podaja vladi roko, da se z skupnim prizadevanjem zboljša stanje delavskega stanu, in tako odvrno velike zmešnjave, ki se napovedujejo.

Iz Suedana dohajajo vedno bolj vznemirjajoča poročila. Iz Kahire se 6. t. m. poroča, da so uporniki zasedli Akašeh in razrušili železnico mej Akašehom in Ambjejolom.

Na Birmanskem se Angležem hudo godi, veliki upori so po vsej deželi, uporniki požigajo, glavno mesto Mandalaj so uže večkrat zažgali; največji požar je bil 29. aprila; mesto je pogorelo eno miljo na daljavo in 500 metrov na širjavo.

V Severnej Ameriki delajo delavci velike rabuke, posebno v Čikagu. Bilo je te dni več srditih bojev mej socialisti in policijo. 4. t. m. je bilo 15.000 delavcev v boju s policijo, metali so prvi dinamitne bombe mej redarje ter pet njih usmrtili, ti pa so mej upornike streljali ter mnogo njih ranili in usmrtili. 5. t. m. se je rabuka ponovila. 800 oseb je napadlo prodajalnice ter jih plenilo. Policija je nemirneže razgnala. Mnogo oseb so zaprli, mej temi dva glasovita anarhista. V Milvakee so se spopadli socialisti z vojniki in policijo, zadnji so streljali in več oseb ranili in usmrtili. Množica, mej katero je bilo več Poljakov, napadla je pivarno ter jo uplenila.

DOPISI.

V Trstu 7. majnika. (Lamentacije). Luknjo v vodi, zdi se nam, naredila je tukajšnja deželna vlada z ukazom, katerega je izdala pred tednom, v katerem smo čitali v tukajšnjih lahonskih listovih. Zaukazala je nekda, naj se sv. Ivan na Vrdeli ne zo e več tako, ampak na Guardella (?) — kakor bi to zadnje močno ne dihalo po slovskem. S tem ukazom pa menda Vrdelci niso še Italijani! Skednja, Skedenj ali Ščednja (kakor jo zovejo vsi okoličani) in kakor so jo nazivali, kakor jo nazivajo in jo bodo nazivali vsi Slovsenci, postala je gola Servola. Ako smo pravi etimologi — dlakocepni bi mi to zadnje harmonično ime izvajali iz serva (teki) ali servo (sluga). Menda pa radi tega vsi Skedenjci niso še hlapeci in dekle in tem manj Labi, kajti še vedno čujemo govoriti lepe Brškice skedenjske v milem slovskem jeziku. Kam se izgubljamol še imena se morajo pretvarjati; še nedolžna imena služijo jim v polasčevanju! Vendar pa nas Slovsencev, ki se svojega rodu zavedamo, ne polasčajo, čeprav nam vse vasi in mesta v čisto laške prekrste. Navzlic odloku bodo pa vendar slovski okoličani hodili pit dobro kapljico in v cerkev in pohode hodili v slovsko Skednjo in na slovsko Vrdelo!

Ker smo uprav pri tem, naj omenimo še nekoliko spak, s katerimi naši Lahoni po knjigah, časnikih in svojih uradnih pismih kiste čisto slovske vasi in kraje v okolici. Ker se vrabci k malu po poljih oglase ter začno žreti to in ono ubozemu okoličanskemu kmetu, pripravljamo mu kot prav gotovo uspešno sredstvo za strašenje vrabcev in druž h kradečih živali, pilepljenje teh spačenih imen na visoke kolce sredi žita kajti, celo vrabci — ako jih zagledajo — prav daleč zbeže ter se nikoli več ne prikažejo!

Taka imena bi toraj bila: S. Bortolo, Prosecco, Opicina, Trebiciano, Sessana, Divacca, Basovizza, Scorcola, Monte spaccato, Bagnoli (t. Boljunc), Guardella, Servola, Monte della Vena, Erpelle, Monte re (t. Nanos), Adelberga, Longatico, Selva Piro (Hrušica) itd. itd. in drugih enakih, daljnih in bližnjih brez števila. S tem pačenjem imen si ta gospoda gotovo domišlja, da je dotične dežele uže popolnoma polasčila in hitro dopisuje v črne listove v italijansko škornjo: Glejte k ko napredujemo z razširjevanjem sladkega našega jezika in z našo osrečujočo kulturo (?); k malu bode čas, da poskušate — patriam servare od težečega avstrijskega jarma, ter jo priklenete k srečnim (?) laškimi deželami!

Kdo je pa napeljal vlado na ta odlok? — Mi pravimo, da uprav Lahoni meneč: Zopet nova obrca na te presnete »ščave«; sedaj bodemo lahko tem glasnejše kričali: fuori gli scavi, tu je naša dežela, z laškimi (?) imeni mest in vasil! — To je njih zopet nov napredek, katerega jim moramo privoščiti, četudi dobro vemo, da ne bodo s tem

ljevalce zovemo planete, in naša zemlja je tudi tak planet.

Solncu najbližji planet je merkuri. Golemu očesu se malokdaj pokaže, ker je tako blizo pri solncu. On pride okoli solnca v 88 dneh.

Za merkuriem sledi venera, imenujemo jo pa navadno večernico ali danico, ker nam v časi večer, včasizjutraj sveti. Večernica je posolncu in luni najsvetlejša nebesko telo. Ona je zemlji najbolj podobna velika je skoraj tako, kakor zemlja in leto je na njej tako dolgo kakor na zemlji.

Za venero sledi zemlja, o kateri hočemo, ako Bog da, pri drugi priliki govoriti.

Za zemljo sledi mart. Spoznamo ga na nebu po njegovi rudečkasti svetlobi. On obhodi solnce v 1 letu in 324 dneh.

Po martu pride vse polno malih planetov, katere imenujemo planetoidi, ki se pa s prostim očesom ne dajo videti. Do zdaj jih poznajo uže 250.

Za planetoidi sledi jupiter. On je največji med vsemi planeti. Okoli solnca pride v 11 letih in 315 dneh. Jupitrovo leto je torej dosti dolgo, ali dan mu je zelo kratek, niti 10 ur dolg. Okoli jupitra tekajo 4 lune.

Potem še slede saturn, uran in najzadnji poznan planet neptun, katerega so še le leta 1846 našli.

Več planetov in bolj oddaljenih sedaj ne poznamo, a mogoče je, da jih je še več, katerih pa nemoremo videti zaradi prevlekle oddaljenosti in ker nimajo svoje svetlobe, kakor nobeden planetov ne.

(Konec prih.)

še zadovoljni, ampak zraste jim greben tem bolj, da se bodo v prihodnje še bolj v jezi penili na nas. Uboga raja, mi Slovenci! — kako smo potrpežljivi in krotki kakor jagnjet!

Govorili smo zadnjič o lahonskih mučnikih (?) ter opomnili, da se ti mučniki (ali vsaj največji) slovanske krvi à la Obrdauk. Bog nam ne daj pač takih sinov rectius zavržkov, Toda veselili se moramo vendar ter Boga hvaliti, da niso slov. krvi glavni glumači, ki so kot mestni uradniki, mestne blagajnice praznili. Ta ponižna, a kradežna jagnjeta, bodo v prihodnje menda tudi v narodne mučnike proslavljena. Pa vsaj tudi res terpe, ali ne za narod, ampak radi svojih hudobnih činov.

To je pač tudi sreča za tukajšne Lahone: nekateri njih stebri tiče in zdihujejo v beznicah in ječah — za take malenkosti! Treba jih bude všteti med narodne mučnike in bašta.

Pri vsem tem pa tem Lahonom vedno greben raste in se jeze nad ubozimi Slovenci, ki jim vendar nič hudega ne delajo! Kdor bi mislil, da so sedaj kaj bolj ponižni in popustljivi, goljufali bi se. Mi smo mi! — kriče — in kdo nam more kaj? — Da, zloba in hudobija v njih vrstah je res narasla nad vse meje in vendar merodajni krogi tega ne vidijo in nevarnosti ne sprevidijo kakor bi hoteli reči: — Odpustimo jim, saj ne vedo, kaj delajo!

Slovanstvo je pa, dokler take razmere tukaj vladajo, v velikej nevarnosti in preti nam počasna poguba, ake slavná vlada ne pogleda tudi na nas, ki vendar dober del prebivalstva tu pri Trstu in v Trstu zavzemamo. Zalostne so res razmere za Slovanstvo v Trstu in ne samo za Slovane, temuč tudi za domoljube ali patrijote sploh. Ni varno, rekli bi, skoraj niti ed-kriti svojih čutov vezobne do vlade, da bi ga grdo ne gledali in da bi ne imel radi tega človek kake zgube.

Uboga domovina!

Kar Lojzek stori, to je vse prav storjeno. Tako je zadnjič na vse krepke podpiral kandidato svojega brata in sponeslo se mu je. To je factum, katerega ne more nikdo tajiti; niti mi ne! Sedaj ima brata Žana konšiljerja in prva stopinja je storjena.

Ali ni mu bilo toliko, da postane brat svetovalec v mestnem zboru. Njemu je bilo bolj za lastno materjalno korist, namred privabiti liberalnih in neliberalnih Lahov in sploh meščanov v svojo gostilno na Vrhu. In kdo bi mu toza zlo vzel. Krčmarji in gostilničarji so skoro vsi enaki — lasten dobiček: to jim je vse. Da bi le politike ne uganjali in menjena ne kvarili tar ljudstvu ne škodovali. Ali, žalibog, da se to v takih slučajih kaj rado prigodi.

V zadnjo sredo smo namred čitali v vladnem listu »Adria« prav gorko priporočilo in pohvalo izvrstne lege, postrežbe itd. Lojzekovega hotela in vabilo, naj bi ga občinstvo rado obiskovalo. Ker menimo, da so to uprav misli in nadeja g. Alojza Daniela, ki si je bil vendar svest, ko je tako trdno podpiral bratovo kandidato, da ga bode slavno občinstvo potem rajši obiskovalo, — pridružimo se v tej reklami tudi mi »Adriji« ter priporočamo vsem onim, ki kaj denarja imajo, da čast skakejo omenjenemu hotelu, kder se (naj bode vmes opominjeno) dobro je in pije — za dober avstrijski denar, kakor navadno i drugod.

Sedaj pa, blagi čitatelji, naj bote konec denašnjih naših lamentacij, kajti tudi te, ako se preveč zavlečejo, postanejo pisatelju, bralec in celo listu neznosne.

IZ Tolminskega okraja 5. maja 1886. Povodom dopisa iz Tolminskega okraja 12. aprila t. l. v 31. št. cenjene »Edinosti« 17. aprila t. l. si dovoljujem poročati tudi jaz nekaj.

Kar se tiče prošnje oproščenja vojš-čine, gre bivšemu c. kr. okrajnemu glavarju v Tolminu in sedanjemu svetovalcu na mestništvu v Trstu g. Aleksandru Schemerl vsa čast. On se je kot civilni predstojnik naborne komisije strogo ravnal po določbah državne in vojne postave in se ni strašil pretenju vojaških udov komisije v slučaju oproščenja, kajti Schemerl je imel dobro in spretno pero. Ako mu je bilo v to, da obrani družini svojega zdrževalca, brez katerega ne bi se družina mogla vzdržavati, bilo mu je lahko, kajti njemu ni bilo treba sestaviti dvojnega koncepta; njegov prvi izvorni koncept, obsegajoč dve, tri in več pol papirja, bil je tako čist in tako v redu, da bi se lahko natisol. Ne da bi ga popreje še prečitali. Gospod Schemerl je znal se svojim pogumom, v svesti si svoje gotovosti, stopiti do najvišje pravice in zato se ni prestrašil nobene protivnosti; ponašal se je kakor pravi pravcati glavar okraja in je bil vsestransko zadovoljen, ako je mogel pomagati družinskemu očetu, prosečemu prostosti svojemu sinu.

Služaj mi je še dobro v spominu, ko je bil pred nekoliko leti oče iz Šebrelja, opirajoč se na berle, od obeh zdravniških udov komisije potrjen kakor zmoežen i spo-

soben za delo in zaslužek. Na to se je za svojo pravico potegol gospod Schemerl za ubogega očeta, trdeč, da on ne more priznati sposobnim v delo in zaslužek očeta, ki si more z berlami pomagati, ako se hoče ganoti z mesta. Navzlic temu, da je tedarji Oberstlieutenant deželne brambse surovimi izrazi napadal g. Schemerla, vendar se ta najmanje ni zbal, ampak neustrašljivo se je obrnul do vis. namestništva, in sicer s takim vspehom, da je bil omenjeni oče od pregledovalne komisije v Trstu priznan za vselej nesposobnim za delo in zaslužek.

Enakih slučajev se še mnogo spominam, namred iz Tolminskega Loma, Bukove, Sv. Lucije, Bolca itd. tako celo, da si vojaški udje komisije v zadnjih letih pod Schemerlom še upali niso poskusiti ugovarjati, ker dobro so ga poznali, da je on vsakemu i vsemu kos.

Ponavljam, da je bil gospod Schemerl prav dober in pravičen gospod; z njim se je moglo govoriti vsak čas in vedno je dajal kak dober svet. On ni bil le okrajni glavar, temuč tudi pravi družinski oče, ki ne bode tako kmalo imel in ne more imeti lahko nastopnika.

Kar se tiče pa oproščevalnih prošenj izročeni c. kr. žandarmerijskim postajam, moram izreči — ker poznam natančno vojne postave — da jaz ne nahajam nikder določbe, ki bi to postopanje opravičila, in svetoval bi: tukajšni gg. župani naj bi se združili ter naprosili državnega poslanca, naj interpelira ministra deželne brambe, ako mu je od tega postopanja kaj znano, ali ake ima seianji gosp. vodja okrajnega glavarstva kako posebno privoljenje v to, kar se z državno postavo ne ujema.

Ta interpelacija bi bila še toliko potrebnješa, da zadobe potem župani zopet svojo avktoriteto, zaupanje in veljavo, katere žalibog po letošnjih poročilih razmer ne nima, kajti mora še le žandar (en pline parade) stvar preiskati, ako je župan o enem ali drugem slučaju gotovo in vestno spričevalo izdal.

Zalostno, a resnično!

Štanjel 4. maja 1886. Slavno uredništvo naj blagovoli, na podlagi § 19 tisk. zakona objaviti v prihodnji številki svojega lista sledeči popravek glede dopisa s Tupelč v 35 št. Edinosti.

1. Ni res, da bi sami občinski zastopniki skovali pogodbo, storilo se je to v sporazumenju s cerkvenim prebostojništvom.
2. Zvižaje ni bilo nobene. Prva pogodba se glasi od 3. sept. 1885, ta je bila znana zastopnikom vse občine in enako se glasi tudi druga pogodba. Občinski odborniki zahtevali bi lahko še poprej, da se pogodba predružači v starejšinske seji.
3. Viša oblastnja (c. kr. okr. glavarstvo), je izvedelo o tej stvari po ces. kr. žandarmeriji in v dopisu županstvo naznanilo, da ono temu ne nasprotuje. Dovoljenja ni prosil nobeden.

4. Otok ni nobeden podpisal. Podpisi so lastoročni, izimši enega, ki nezna pisati.

5. Prepira ni bilo in pipe ni nobeden metal ob tla. Ko sem ljudem rekel: da morajo iti, so tudi šli. Navzoč je bil žandar, ker ni bilo hrupa in prepira, tudi posla ni imel.

6. Ni res, da bi bil v naši občini hrup in da bi ljudje ne delali. Vse je enako kakor bilo poprej.

V Štanjelu, 4. maja 1886.

Ivan Hočevar, župan.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Tajnik deželnega namestnika, g. Ivan Simzig je bil imenovan okrajnim glavarjem. In okrajni komisar g. Czermak namestništvem tajnikom na Primorskem. — Minister za poljedelstvo je imenoval krajskega deželnega glavarja Gustava grofa Thurn in Valsassina na delničkom komisije za pogozdovanje Krasa na Kranjskem.

Slovanski jezik pri sodišču v Istri. Znano, je da je c. kr. trgovinsko-pomorsko sodišče v Trstu zavrnolo neko od koprské hranilnice in posojilnice hrvatsko pisano vlogo opirajoč se na to, da se hrvatski jezik ne rabi pri tem sodišču. Tudi višja sodišča niso prizivov ugodno rešila. V sled tega je isterski poslanec gosc. Vitezic v državnem zboru to stvar sprožil i pravosodni minister mu je pritril ter je te dni dobilo načelnistvo omejnene hranilnice in posojilnice ta le dekret: St. 1109 Pr.

Vstedi naredbe visocega pravosodnega ministerstva od 13. min. meseca št. 2782 vrača se priložena vloga s prilogami vred načelnistvu hranilnice in posojilnice v Kopr-u s pristavkom, da je visoko ministerstvo pravosodja potrebno zaukazalo, da se točno izpolnujejo predpisi, obstoječi za sodišča na Primorskem, glede prejemanja slovanskih vlog.

Načelnistvo c. kr. višjega deželnega sodišča.

V Trstu, 4. aprila 1886.

Defacis s. r.

Iz tega je razvidno, da so vsa sodišča na Primorskem dolžna sprejemati hrvatske in slovanske vloge. Naj se tedaj vsak naš rojak, ki ima posel z sodišči, te pravice poslužuje, in ako bi se kde ovire delale, naj to objavi, da se krivice odpravijo.

Razpisane so štipendije za pesnike, skladatelje, slikarje in kiparje, kateri nemajo sredstev, pa bi se radi nadalje izobrazili v ene ali druge umetnosti. Prošnje je treba uložiti na namestništvo do 15. julija t. l. in mora biti prošnja priloženo tudi kako delo dotičnega.

Dobra voda za Trst. Poleg Klanca so našli zdaj ko tam v bližini delajo železnice, v par ogradah prav velike studence najbolje vode. Nekdo jo je ponujal mestnim očetom Tržaškim, kateri pa zito reč nočejo nič vedeti. Ako je res kaj, potem je treba vrata odpirati se zla tim ključem, v Trstu ne gre drugače. Pa dvomimo, da bi bilo v Klanecu zadosti vode za Trst.

Izlet v Trnje. Jutre ob 7 uri zjutraj odhajajo pevci del. podp. društva z nagličem na St. Peter; njim se pridružijo tudi drugi rodoljube, ker se dobo vozni listi po znižani cenil, ki je do St. Petra in nazaj fr. 250. Veselica v Trnju obeča torej biti izvanredno lepa. Kateri od gostov se še želi udeležiti, prijavi naj se pri g. Štele-tu pevovodji in uradniku del. podpornega društva.

Tržaške novosti:

Nemški list »Tergeste« je živel le en dan, kajti vidi ga ni več! — Saj smo rekli, da je muha, ki bo malo živela. Nek Stedri, ki je v Ljubljani poznan, mu je bil urednik.

Nekateri liberalni listi napadajo župnika v sv. Justu, ker je vzkazal, da se mora pogreb samomortike Valle vršiti po najkrajši poti, mej tem ko so hoteli sorodniki rajnje, da se ta pogreb vrši pompozno. Gospodje bi morali pomisliti, da gre katoliški pogreb le takemu samomortiku, o katerem je dokazano, da se je ugonobil, ker se mu je pamet zmešala; ako ni to dognano, duhovščina lahko zabrani pogreb. Ali v Trstu hočejo Caprin, Raskovič in še nekateri enaki razposajenci, ki vedno kriče proti nezmotljivosti papeža, sebe proklicati za nezmotljive, ker so čitali morda par knjig od Ausonio Franchi in drugih enakih filozofov. Poveri gospod!

Mraz, vedno mraz; pa kaj ne bi bil, ko je padel v našej bližini sneg. Poročila iz Dunaja, Linca, Graca iz Poljskega, Češkega in celo Bosne govore o mnogem snegu, kateri je padal v prvem tednu najlepšega mesca. Po Kranjskem je nekia tudi slana mnogo škode storila; s kratka, v Trstu je bil še sinoči uprav zimski mraz.

Poskus samomora. Čevljar Ivan Kovič, še le 24 let star in rojen v Podgrauu si je pred večerajšnjem od 10 uri popoldne žile na roki prerezal, a ker je kri prepočasno otekala, se je še iz svojeg stanovanja v ulici del Crocefisso vrgel na ulico ter se prav močno pobil, tako da zdaj leži na pol mrtve v bolnici. — Kakor se sliši, vtegne pri vsem tem še ozdraviti. — Včeraj popoldne se je čevljar Franc Zega, rojen v Sežani proti 42. leti, na molu del Sale v nazočnosti vse polno ljudstva vrgel v morje z namenom da utoni. Ali moč ni menda popolnoma sklenol da umrje, kajti nazočé ljudstvo ni tega pustilo in piloti so ga precej imeli zopet na suhem. Kandidat smrti, poprašan, zakaj je skočil v morje, je rekel, da zaslužka ni, poleg tega pa ga še doma dražijo.

Nesreče. Na Hrpoljske železnici sta uže zopet ponesrečila dva italijanska dela. ca. — Roko je odtrgala neka mašina kurjavcu na Lloydovem parniku »Timavo«, nekem Jožefu Suliču, Dalmatincu. — Ponesrečil je tudi nek drugi italijanski mornar.

Policijsko. Kmet Ivan L. iz Matavina v Istri je hotel odati nekež ženski dutko za Napol-ondor; zato pa zdaj sedi. Zapri so 2 tatova, potem 2 postopača in tri malovredne ženske, mej zadnjimi neko 58letno Leno iz Logatca. Antonu Starcu iz Kraškega Kriza je nek lopov vkradel iz voza 500 zavojev tabaka. V Trstu se ne sme voza nikoli brez straže pustiti. Pred letom je bil nek Potke, tržni komisar v Piranu, zatožen goljufje, ali procesu se je odtegnol s tem, da je pobegol v Egipt. Te dni pa je prišel nazaj in hotel iti v Gorico službe iskati; toda policija mu je pot prekrizala in ga dejala pod ključ.

Nabrato se je dosedaj za pogorlice v Berdu v Podgrajskem okraju f. 590-83 in 5 frankov v zlatu.

Vabilo k LXXIII. odborovi seji »Matice Slovenske« v sredo 12. maja 1886. 1. ob 5 in pol uri popoldne v Matični hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnikov o LXXII. odborovi seji in o XXI. rednem velikem zboru. 2. Naznanila prvosedstva. 3. Volitev prvosednika, njegovih namestnikov, blagajnika in pregledovalcev društvenih računov. 4. Volitv o odborovih odsekih. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

Goriške novosti. Iz Solkana, dne 6. maja pšejo »Soča«. — »Vesela vest, da priredi »Delalsko podp. društvo iz Trsta, kakor tudi »Bra no in podporno društvo iz Gorice«, na binkoštno nedeljo velik »izleta na Sv. Goro, je nas Solkance močno razveselila. Kakor se nam poroča, udeleži

se tega izleta veliko število tržaških in goriških Slovencev. Popolnane pa mislijo privediti veliko veselico na županovem vrhu, ki bode obstajala iz goibe in petja, pri katerem bodo sodelovali večji del tržaški pevci. Kakor se razvidi, utegne biti ta dan za našo občino veličasten v narodnem in v gmotnem oziru. Zato naj na noge, dragi občani, posebno pa slavno županstvo in društvo čitalnica! Naj za to skrbita, da se naši bratje Slovenci od jadranskega morja, kakor tudi z Goriškega, prav dostojno in častno sprejmejo. Pokažimo, da pri nas še vedno veje bratovski narodni duh, ter svojim bratom Slovincem že zdaj kličemo: dobro došli!

Polit. društvo »Sloga« v Gorici je izvolilo posebni odsek v namen, da se Slovenci letos vdeležo mestnih volitev kakor stranka, ki se pogaja s kako drugo stranko; to je prav in vse hvale vredno. Volitve se bodo vršile še v tem mescu.

Usmiljeni bratje v Gorici praznovali so 1., 2. in 3. t. m. stoletnico, odkar je njih bolnišnica prenešana s Placete v sedanje prostore.

Monsignor Andrej Pavletič, papežev kamornik in vojna deželne gluhozemnice v Gorici, je hudo bolan za boleznijo v obistih. — Slana je patala pretekle dni po vsem Goriškem. Po nekaterih krajih ni nič škodovala ali le malo, po nekaterih, posebno v Furlaniji pa močno. — Steklega psa ubili so pred večeranjem blizo tovarne za plin. Včeraj popolnane pa se je na slovensko kmetijsko šolo prikel pes, ki sicer ni bil še stekel, ali se je jako sumno vedel. Zapri so ga in prijaviili mestni oblasti.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Tržaška ljudska banka (Banca popolare)

je imela zadnjo nedeljo občni zbor, pri katerem se je pokazalo, da je torej zmanjkalo vsled defraudacij Pescatorija in Podove nad 60.000 goldinarjev, kateri so pokrijajo tako, da se vzame rezervni fond, ki znaša nad 40.000 gld. in izda 150 novih akcij po kurzu 50 for., katere so vzeli precej nekateri večji kapitalisti; delničarji pa se bodo morali zadovoljiti z 2% obresti na kapital toliko časa, da se z dobički zopet nadomesti rezervni zaklad. Torej delničarji bodo trpeli; ali pa bodo delničarji vsled te zgubi pametnejši postali in ravnateljem v bodoče bolj na prste gledali, to je prašanje. Raskovič, jeden glavnih matadorjev banke je pri občnem zboru delničarje prav lepo za norea imel z besedami: »Ker ste pri vsakem obč. zboru hvalili odbor, tor-j morate tudi dosledni ostati in zdaj dobrovoljno trpeti škodo«. — Tribun Raskovič sme vse, on pozna svoje Papenheimerje.

Parobrodno društvo Lloyd

je te dni izdalo bilanco za leto 1885., iz katere je razvidno, da je imelo društvo v l. 1885. te le dohodke: Preostanek od l. 1884. f. 15.764, dohodek od voženj s parniki f. 9.788.821, državna subvencija for. 1.737.022, dobitki na ažiji f. 1.316.541; skupaj dohodkov f. 12.807.649.

Troški: Troški za skrcovanje, havarije, odškodnine f. 2.048.831, plača in hrana kapitanom in mornarjem f. f. 2.003.084; troški za popravo parnikov in mašin fr. 2.123.665, kurjava f. 1.938.298, oskrbuški troški f. 1.362.142, saldo obresti f. 240.720, odpis vrednosti inventarija f. 212.804; skupaj troškov: f. 9.917.566; torej ostane čistega dobička f. 2.890.038, to je f. 251.735 več, nego v letu 1884. — Občni zbor društva je sklenol, da izplača na vsako akcijo 38 gld. dividende, ali ministerstvo je ta sklep zavrnolo in dovolilo, da sme izplačati le f. 30 dividende na vsako akcijo.

Listnica uredništva.

Gosp. Ivan Hočevar v Štanjelu. — Mi smo Vaš popravek pri nesli, akoprem nismo k temu imeli nobene postavne doiznosti, kajti v dopisu iz Tupelč ni bila imenovana ne občina Štanjel, ne Vaša osoba. Da bi nam bili Vi prijazno pisali, gotovo bi Vam bili odgovorili in svetovali, da ta-ega popravka nikar, kajti z njim ste zdaj vsemu svetu razodeli, kde prav so kopali Lahi »šac«; — ali ker ste nam pretili s tožbo, zato smo Vašo voljo dopolnili in Vam še vedno na prosto stavimo, da n s tožite, pa Vam še enkrat v obraz povemo, da je zadosti žalostno, ako se celo občinska zastopstva zgublajo v kopanje »šacev«. Naša dolžnost je, take stvari javno grajati, to smo storili in zdaj smo dvakrat prepričani, da smo prav storili. Z svojim popravkom ste le poststranske dogodbe popravili; stvarno ste s tem stvar je še slabše napravili, kakor more zdaj soditi vsak misleči človek. Toliko Vam in morda še kakemu drugemu v ravnanje in poduk za bodoči čas.

Iz te dogodbe bi se dala opravičiti dva koristna pregovorata: »Ne popravljaj, kder ni silna potreba« in drugi: »Ne predi, kder se da morda z lepo besedo kaj opraviti«.

Tržno poročilo.

Kava — ugodna poročila so upivala na to, da so cene postale jako trdne. Predalo se je 1200 vreč Rio po f. 40 do 58, 500 vreč Santos po f. 47 do 60, 250 vreč S. Domingo po f. 50, 200 vreč Manila po f. 52, 800 vreč finega Laguayra po fr. 79. Java stane f. 60 do 64, Portorico f. 30 do 36, Ceylon plant f. 84 do 122.

Sladkor — ugodna poročila, cene jako trdne; denes stane sladkor v vrečah for. 21.50 do 24.

Sadje — dobra kupčija, cene trdne. Pomeranče, limeni t. 2 do 9, fige v venčih f. 13, cvebe f. 22 do 26, Eleme f. 27 do f. 35, opaša f. 27, Sultanina f. 30 do 38.

Olje — kupčija se je zboljšala in so cene fluemu olju celo nekoliko poskočile; denes velja jedilno olje f. 36 do 42, namizno f. 54 do 72, najboljša bombažno olje stane denes f. 27.

Petrolje — americko stane denes f. 9.25 do 9.40, rusko f. 8.25, za september do decembra rusko po f. 8.

Domači pridelki. Fižol rudečl fr. 9.50 do 9.75, bobine f. 10.50 do 11, koks fr. 12, maslo f. 84 do 93.

Zito — pšenica je postala nekoliko dražja, koruza pa nekoliko ceneja in se dobi levantinsko blago tukaj uže po f. 6.

Les — dobro obrajtan, cene še precej dobre.

Seno — dobro konjsko f. 1.60 do 1.90, volovsko do f. 2.20.

Borsno poročilo.

Poročilo iz Grške, da so poslaniki velevlasti Atene zapustili, potem o ruskem carju, da je hitro odpotoval v Petrograd, nadalje o črnogorskem knezu, da je začel tudi on nekaj mešati in naposled poročila iz Italije, da tam kolera strašno napreduje — vse to je uplivalo, da so kurzi vsih papirjev, tudi državnih znatno padli, Napoleon pa poskočil. Negotovost in laviranje bode zdaj vsaj neka časa signatura naše borse.

Dunajska Borsna

dne 7. maja

Enotni drž. dolg v bankovcih	85 gld 35 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	85 • 45 •
Zlata renta	114 • 40 •
5% avst. renta	101 • 85 •
Delnice narodne banke	878 • — •
Kreditne delnice	287 • 70 •
London 10 lir sterlin	126 • 20 •
Napoleon	— • — •
C. kr. cekini	10 • 03 50 •
Kr. državnih mark	5 • 94 •

Čudovite kapljice Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokazuje njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdozvrtnije želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glitami, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper bell tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarnici **Cristofolotti v Gorici, v Trstu v lekarni E. Zanetti i G. B. Rovis, G. B. Foraboschi in M. Ravasini**. Ena steklenica stane 30 novcev. Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

G. B. ROVIS v Trstu, Corso 47

kder se govori tudi slovenski.

Antelmintična zmes, gotovi uspešno sredstvo za pregnati trakulje, kojega so z dobrim uspehom rabili mnogi zdravniki.

Protihemoroidalna čistilna pila, koje se lahko uživajo v čkrat na dan, v juhi, v vinu ali v drugih jedilih brez obzira na užiten red. Odstranuj jo iz života slabe sokove, ter ga lahko čistijo ne da bi narejale kakoga obtežanja. Zdravniki jih zavkazujejo v slučajih zapeke, jeternih vrančnih in hemoroidalnih boleznih.

Kitajsko vino à la Marseille. Uže mnogo let ga priporočajo najprvi zdravniki kot izvrstno sredstvo proti težki prebavi, pomanjkanju apetita, želodčnih bolih, klorozni in oslabelosti po hudih boleznih.

Pastile iz tamarinda in klorove kisline. Izvrstno sredstvo v vseh boleznih v ustih in grlu: zadavico in hudemu ustnem kataru. 9-10

Trgovina A. Majer-jevega

Exportnega piva v steklenicah v LJUBLJANI (pivovarna na paropriporočja)

Cesarsko, n Bock - pvo v skrnjicah po 25 in 50 stekl.

Vrabče

Kedor hoče čez poletje na sveži zrak, naj gre na vrabče. Kder bode užival ne le dober zrak, ampak tudi veličasten razgled. Ondotni krčmar pa ima za gospodo nekoliko lepih, poponoma mebliranih sob, katere odda po najnižji ceni; v njegovej krčmi pa se dobi izvrstna hrana, dobro vino in sveže pivo tudi po najnižji ceni. Gospoda poskusite enkrat priti na Vrabče, gotovo boste potem še večkrat prišli.

Obrniti se je v tej zadevi ali naupravništvo Elinosti, ali pa na adresu: **Karol Škapin**, krčmar, Vrabče št. 25, pošta Št. Vid nad Vipavo.

ANT. PLESCOVICH

vibratale in popravljavec orgelj, glasovitov in armonijev. Popravljavec mehanike vsakovrstnih muzikalnih instrumentov. **TRST.** 4-2 Via Nuova št. 29 II, nadstropje.

Najboljši papir za cigaretko

16-36 je pristni **LE HOUBLON** franc. fabrikat Cawleyer in Henryev v Parizu. Svati se pred ponarejanjem.

Ta papir gorke preporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lippmann profesorji kemije na dunajsk. vsoudišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravja škodljive tvarine.

Spomladansko lečenje Caj iz tisoč cvetlic

čistilni in krv popravljajoči. E lino sredstvo proti netočnosti, rezavci, zabasanosti, nedelalnosti čevesa. Izvrstno proti škrofolam in vse bolezni vsled pokvarjene krvi. Dobiva se v paketih po 50 soldov edino v odlikovanej lekarni Praxmarer (Al due Mori)

Veliki trg. Mestna palača. V isti lekarni se napravljajo vsaki dan **pepinocet za spomladanski lek** na podlagi sasaparilje I. vrste z in brez potrošljive judure po 30 soldov vsaki 10-6

Istina dokazuje, da moje dotično naznanilo slavnemu občinstvu je gola resnica.

Prevezel semna mreč celo zalogo dobro narejenih, znamenitih plaht in odej iz neke prve tvornice po najnižjih cenah, tako da samo jaz sem v stanu prodajati za sramotno ceno

fini po f. 1.50 najfinejši f. 1.75 komad

KONJSKE PLAHTE

Te plahte so 190 centim. dolge, 130 centim. široke, jako močne, goste kot dilja, trpežne, razno barvane, z barvanimi krajema, nepoključljive baže, ter se lahko rabijo kot posteljne odeje. Od vseh strani sveta se po njih radi njene trpežnosti in nizke cene poprašuju ter jih mnogo razprodaja, kajti poprej stalo so dvakrat toliko. Dalje prodajam tudi

Odeje za kočije aže najboljše kakovosti, fine, zgotovljene, velike, raznobarvane in bordirane, po najnižji ceni samo po 2 for. 50 kr. komad. **RAZPOŠILJANJE** z povzetjem ali predno pošiljavo denarja. Nepristopajoče blago vzame se nazaj ter se denar koj nazaj pošlje. Napis: **UNIVERSAL-EXPORT-BUREAU: S. Löw II. Flossgasse 2 Wien.**

Svarilo!

Enako zvoneče naznanila niso kot posnemanja ter se pred njimi svari. Uže 50 let obstoječa tvornica za **ŽREBAKE in KOCE**

KONJSKE PLAHTE

Te plahte so 190 centim. dolge, 130 cent. široke, jako močne, goste kot dilja, trpežne, razno barvane, z barvanimi krajicami po fr. 1.50 se zavijajem vred.

Prevezel sem namreč celo zalogo dobro narejenih, znamenitih plaht in odej iz neke prve tvornice po najnižjih cenah, tako da samo jaz sem v stanu prodajati ih za sramotno ceno

Dalje prodajam, dokler je še kaj zaloge **Rumenobarvane konjske žrebake** 2 metra dolge in okolo 1 i pol široke z šestrogubnimi plavo-rudečimi ali temno rudečimi krajci nepoključljive kakovosti komad po fr. 2.25 se zavitkom vred.

Kdo jih vzame vsaj 10, dobi jedno povrh, ali se mu pa cena za 10% zniža.

Samo radi velikankega izdelovanja in prodaje smo v stanu konjake žrebake tako nenavadne velikosti in tako izborne kakovosti tako nenavadno ceno prodajati. — Na stotine zahvalnih pism stoji vedno vsakemu na ogled Razpošiljajo se z povzetjem.

Nepristopajoče blago vzame se nazaj ter se denar koj nazaj pošlje. Naj se dobro pazi na naslov: **EXPORTWAARENHAUS „Z. AUSTRIA“**, Wien, Ober-Döbling, Mariengasse 31. v lastitej hiši. 2-12

Poglavitni nauki in molitev

ki jih mora znati kdor hoče prejeti sv. hirmo, sv. pokoro, sv. obhajilo. In sv. zakon, zove se mala knjižica katera je izšla v naši tiskarni in se dobiva po 4 novc.

Želodčna esenca za želodec. G. PICCOLI, likar v Ljubljani. Odravja kakor je naravno iz zdravilnih pism in zdravilnih spraveval bolezni v želodcu in trebuhu, bodeenje, krč, želodčno in premenjavno mrzlico, zabasani je, hemorojide, zlatenico, migreno itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih. Pošilja izdelovatelje po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gld. 35 novc. Pri večem številu dobi se primeren odpust.

Gosp. t. Gabr. Picoli-ju, lekarničarju v Ljubljani Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega deli so mi dobro znani v velikih slučajih uspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili 32-50 Ljubljana, mesec januar 1884.

Dr. Emil vitez pl. Stöckl, c. k. vladni svetovalec in deželno-sanitet poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodčna esenca ljubljanskega lekarničarja Picoli-ja hitro in prečudno zdravilno moč. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodčne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

Antirheumon najboljšo zdravilo proti prehlajenju, kostobolju, hromoti delavnih čutil, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastilje santoninske; (kolesci zoper gliste) izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr. 100 košč. 50 kr. 1000 košč. 5 gld. 2000 6 gld.

Salliolne pastile proti prehlajenju najboljše pripomoček proti davici (difteriti), plučnim, prsnim in vranim bolečinam, zoper kašelj in hripavost. Škatljica 20 kr.

Zeliščni prani sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in plučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odrušeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žlice. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj frišna dobe v lekarni

G. Picoli-ja «pri angelu» v Ljubljani na Dunajski cesti, kder se naročila tako po pošti proti povzetju izvršujejo.

I. C. Juvančič

posestnik vinogradov na Bizeljskem, **velika zaloga vina v Šiški** pri Ljubljani. Pripočea svoja izvrstna, **Bizeljska in Dolenska** vina, po 16-24 gld. Uzor samo od 56 L. in več. 10-5

ŽELODČNE BOLEZNI

je moguče **BRZO** in **POSEVNA** ozdraviti po **JERUZALEMSKEM BALZAMU** edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lahko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Večina raznih kapljic, izlečkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudeži priporočajo, niso nič drugega, nego škodljiva zmes. **Edini Jeruzalemski balzam** si je zagotovil vsled svoje priproste sestave, odlično oživljajoče in želodčne živce hitro krepčalne moči pravico prednosti nad vsemi dosedaj v tej stroki poznanimi zdravilami, kar dokazuje tudi se vsakim dnem več prasanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineske robarbare, katera korenika je poznana zaradi njene ugodnega upliva na prebavljenje ni čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neješčnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnjusju, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatenici in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novcev. 25-20

GLAVNO SKLADIŠČE v LEKARNI G. B. PONTONI v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni G. B. Rovis, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Kormini v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Palisca.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva	gld. 3.300.000-
Reservni fond od dobičkov	536.628-02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje	150.000-
Reservni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov	161.500-
Premijna rezerva vseh oddelkov	7.342.780-36
Rezerva za škoda	267.601-

V portfelju: Premije, ki se imajo potrjati v prihodnjih letih • 16.954.118-57

Skupni znesek vseh škod plačanih od l. 1838 do 1883 gld. 114.949.847 01

Urad ravnateljstva 6-24 Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši)

ROOB COCCOLA

posebnost c. k. priv. in odlikovane tovarne **ROMANA VLAHOVA v SIBENIKU.** Podružnica v Trstru: Via S. Lazzaro 1-B

Prijeten, krepčalen liker, odlikovan se zlatimi kolajnamami in diplomami na razstavah v Skradinu, Napolju, Trstu, Sv. Vidu, Lincu, na Dunaju, v Kalkuti itd. Ta iz jagod Juniperus comunis in dišečih zelišč napravljene liker je prijetnega okusa.

Jako pospešuje prebavljenje in se rabi z dobrim uspehom za krepčanje oslabelih moči, ker je dokazan njega zdravilni upliv na živce, možgane in na hrbtance.

Prodajo na debelo preskrbujejo moje hiše v Sibeniku in v Trstu.

Pradaja na drobno v vseh kavarnah, prodajalnicah likerjev in sladčičarijah. Nepokvarjeni pravi liker se pozna po steklenici, v kateri je vtisnena firma, potem po zamahi z grbom in po malem ovitku z autofografvano firmo **Romano Vlahov.** 40-48-20